

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ У ВНЗ

Annotation. The Article illustrates the pedagogical terms of forming professional competence of social teacher during educational process in higher school, the contents “professional competence” are analyzed in the article.

Keywords: professional competence, pedagogical terms of forming professional competence, professional preparation, forms and methods of forming professional competence of social teacher.

Аннотация. В статье рассмотрено педагогические условия формирования профессиональной компетентности социального педагога во время научно-воспитательного процесса в ВУЗе.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, педагогические условия формирования профессиональной компетентности, профессиональная подготовка, формы и методы формирования профессиональной компетентности социального педагога.

Сьогодні висуває нові вимоги до якості професійної освіти фахівців соціальної сфери. Вища школа завжди була і є одним із основних навчально-виховних інститутів суспільства. Тому пріоритетним завданням вищої школи є виховання особистості, яка володіє мистецтвом пізнання, мислення та спілкування, організації своєї інтелектуальної та фізичної праці, інтересом до творчого застосування професійних знань, мистецтвом жити за законами моралі, та здатністю до самореалізації у своїй професійній діяльності.

У сучасній науково-педагогічній літературі відсутнє єдине визначення поняття «професійна компетентність». У сучасних дослідженнях розуміння професійної компетентності фахівця пов'язують з набуттям людиною знань, умінь і навичок (О.Дубасенюк, І.Зязюн, Л.Карпова, А.Маркова, І.Тираненко); з мотиваційною, операційною складовою і ціннісними операціями спеціаліста (Т.Браже, Л.Карпова, А.Маркова); зі спрямуванням на отримання усвідомленого результату (В.Бондар, І.Зверєва, Ж.Петрочко); з досягненням

способів навчання самоосвіти, самоорганізації, самоконтролю, способів пізнання себе та інших (А.Деркач, Н.Кузьміна, Л.Рибалко) [2;4].

Більшість дослідників поняття «компетентність» розглядають як дослідну категорію, що характеризує людину як суб'єкт професійної діяльності, її здатність успішно виконувати свої повноваження. В освіті перехід до компетентнісного підходу, за одностайною думкою науковців і практиків, означає переорієнтацію з процесу на результат освіти в діяльнісному вимірі, а результатом формування професійної компетентності є спроможність спеціаліста відповідати новим запитам ринку, мати відповідний потенціал для практичного розв'язання життєвих проблем, пошуку свого «Я» в професії та соціальній структурі [1, с.47].

Концепція «інтегрованого розвитку компетентності», розроблена шведськими вченими (В.Чапанат, Г.Вайлер) пов'язує розвиток компетентності спеціаліста з інтеграцією інтелектуальних, моральних, соціальних, естетичних аспектів знань та умінь. Професійна компетентність у контексті зазначеної концепції включає знання й уміння різних сфер життєдіяльності людини, які необхідні для здійснення творчої діяльності [3, с.193].

Важливим аспектом розуміння компетентності є її оцінно-світоглядна спрямованість, що характеризує людину як суб'єкт діяльності в системі суспільного розвитку праці. Тут враховано здатність людини до прийняття адекватних і відповідних рішень в проблемних ситуаціях, планування та здійснення дій задля досягнення поставлених цілей, здатність вчитися на помилках та вносити корективи в процес досягнення цілей.

Отже, професійна компетентність – це один із структурних компонентів професійної готовності до конкретного виду діяльності.

Професійну компетентність соціального педагога можна визначити як сукупність взаємопов'язаних якостей особистості, що передбачає досконале володіння теоретичними і практичними навичками, вміння застосовувати їх у процесі професійної діяльності, здатність творчо і нестандартно вирішувати

проблеми, нести відповідальність за наслідки своєї роботи а також професійне зростання шляхом постійного саморозвитку, самовдосконалення та самоосвіти.

Формування професійної компетентності соціального педагога – це складний процес «проекування» особистості. Створення певних педагогічних умов в процесі навчання надасть змогу кожному студенту сформувати свою особистісну модель на шляху до удосконалення професійної майстерності. До таких умов можна віднести: збільшення кількості годин на дисципліні професійного спрямування; проходження практики студентами протягом усього періоду навчання; забезпечення професійної спрямованості дисциплін, які не входять до циклу професійно орієнтованих; наявність висококваліфікованих кадрів (професорсько-викладацького складу). Опанування спеціальності «Соціальна педагогіка» у Прикарпатському національному університеті охоплює комплекс дисциплін: «Соціальна педагогіка», «Вступ до соціальної педагогіки», «Технології соціально-педагогічної роботи», «Технології соціально-педагогічної роботи в зарубіжних країнах», «Технології соціально-педагогічної роботи з різними групами клієнтів», «Соціально-правовий захист особистості» та інші.

Набуті теоретичні знання завжди потребують закріплення їх практикою. Практика надасть змогу майбутньому фахівцеві сформувати реалістичне ставлення до обраної професії, перевірити «дієвість» теорій, інтегрувати знання в єдине ціле, глибше пізнати пов'язані з майбутнім фахом гострі соціальні й особистісні проблеми, зрозуміти власні думки і почуття та їх вплив на професійну діяльність.

З цією метою майбутні соціальні педагоги Прикарпатського національного університету проходять з I по V курси сім видів практик: дві навчально-ознайомлювані і п'ять виробничих.

Важливою умовою формування професійної компетентності майбутнього соціального педагога є наявність висококваліфікованих кадрів професорсько-викладацького складу. У досягненні позитивного

результату під час навчально-виховного процесу ВНЗ провідне місце, належить викладачеві. Від його уміння організувати цей процес залежить успіх у подальшій діяльності студентів. Викладач вищої школи вирішує різноманітні педагогічні завдання: навчально-методичну, науково-дослідну, виховну, педагогічну роботу, і разом з тим повинен бути готовим до виконання ролі порадики, помічника, консультанта, партнера.

Таким чином, професійна компетентність – це сукупність взаємопов'язаних якостей особистості, що передбачає досконале володіння теоретичними і практичними навичками, вміння застосовувати їх у процесі професійної діяльності, здатність творчо і нестандартно вирішувати проблеми, нести відповідальність за наслідки своєї роботи. Професійна компетентність соціального педагога вимагає органічного єднання особистісних та професійних якостей, широкої освіченості в різноманітних сферах життєдіяльності, а тому підготовка такого фахівця залежить від створення певних педагогічних умов у ВНЗ: збільшення кількості годин на дисципліни професійного спрямування, проходження практики студентами протягом усього періоду навчання, а також в самостійній роботі студентів, співпраця з провідними установами та організаціями, що займаються соціально-педагогічною діяльністю, вивчення досвіду соціально-педагогічної роботи вітчизняних та зарубіжних партнерів, наявність висококваліфікованих кадрів професорсько-викладацького складу. Створення таких педагогічних умов у ВНЗ сприятиме формуванню професійної компетентності майбутніх соціальних педагогів.

Література

1. Зимняя И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результатов образования / И.А.Зимняя // Высшее образование сегодня . – 2003. - №5. – С.34-42
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. проф. І.Д. Зверєвої. – Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. – 536 с.

3. Калінін В.О. Особливості формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови в новій мовній політиці / Зб. наук. праць. – Житомир: в-во ЖДУ ім.. І.Франка, 2004. – С.193 -194
4. Стратегія реформування освіти в Україні: рекомендації з освітньої політики. – К.: «К.І.С.», 2013. – 296 с.